

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. liepos 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje – Direktyva 2000/78/EB – Draudimas diskriminuoti dėl negalios – 2 straipsnio 2 dalies a punktas – 4 straipsnio 1 dalis – 5 straipsnis – Nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyti klausos lygio reikalavimai įkalinimo įstaigų pareigūnams – Minimalaus klausos lygio reikalavimo netenkinimas – Absolutus draudimas eiti pareigas“

Byloje C-795/19

2019 m. spalio 24 d. *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. spalio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

XX

prieš

Tartu Vangla,

dalyvaujant

Justiitsminister,

Tervise- ja tööminister,

Õiguskantsler,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai A. Kumin, T. von Danwitz (pranešėjas), P. G. Xuereb ir I. Ziemele,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: estų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- XX, atstovaujamo *vandeadvokaat* K. Hanni,
- *Õiguskantsler*, atstovaujamo O. Koppel,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E.-M. Mamouna, A. Magrippi ir A. Dimitrakopoulou,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir E. Randvere,

susipažinęs su 2020 m. lapkričio 25 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio 2 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant XX ir *Tartu Vangla* (Tartu kalėjimas, Estija) ginčą dėl pastarosios įstaigos direktoriaus sprendimo atleisti XX iš darbo dėl įkalinimo įstaigų pareigūnams keliamų klausos lygio reikalavimų netenkinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2000/78 16, 18, 20, 21 ir 23 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(16) [P]riemonių, skirtų neįgalųjų poreikiams patenkinti darbo vietoje, priėmimas yra svarbus kovojant su diskriminacija dėl negalios.

<...>

(18) [Š]ioje direktyvoje nereikalaujama, kad visų pirma ginkluotosios pajėgos ir policija, įkalinimo ar avarinės [skubios pagalbos] tarnybos įdarbintų ar paliktų darbo vietoje asmenis, kurie neturi reikiamos kvalifikacijos [reikalaujamų gebėjimų] vykdyti tokios srities funkcijas, kurias jie gali būti paprašyti vykdyti siekiant teisėto tikslo išsaugoti minėtų tarnybų veiklos pajėgumą [operatyvumą].

<...>

(20) [T]urėtų būti imtasi reikiamų [tinkamų] priemonių, t. y. veiksmingų ir praktinių priemonių, skirtų darbo vietai neįgaliesiems paruošti, pavyzdžiui, pritaikyti patalpas ir įrengimus, nustatyti darbo laiko modelius, paskirstyti užduotis, organizuoti mokymą arba aprūpinti integracijos ištekliais.

(21) [N]orint nustatyti, ar dėl minėtų priemonių bus netinkamai pasiskirstyta pareigomis, reikėtų ypač atsižvelgti į finansinius ir kitus susijusius kaštus, į organizacijos arba įmonės dydį ir finansinius išteklius bei į galimybę gauti valstybės finansavimą ar kitos rūšies pagalbą.

<...>

(23) [T]ik kai kuriomis aplinkybėmis galima pateisinti skirtingą požiūrį, jei su religija ar įsitikinimais, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija susijusi savybė yra įprastas [esminis] ir lemiantis [lemiamas] profesinis reikalavimas, [su sąlyga, kad] šis tikslas [tikslas] yra teisėtas, o reikalavimas tinkamas [proporcingas]. Tokios aplinkybės turėtų būti nurodytos valstybių narių Komisijai pateikiamoje informacijoje.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnis „Tikslas“ suformuluotas taip:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „Diskriminacijos sąvoka“ nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu;

<...>

5. Ši direktyva nepažeidžia priemonių, numatytų nacionaliniuose teisės aktuose, kurie demokratinėse visuomenėse yra būtini visuomenės saugumui, viešajai tvarkai palaikyti ir kriminalinių nusikaltimų prevencijai, kitų asmenų sveikatos, teisių ir laisvių apsaugai.“

6 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nurodyta:

Neviršijant [Europos Sąjungai] suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms [imantis savarankiškos ar profesinės veiklos], įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaugstinimą;

<...>

c) įdarbinimui ir darbo sąlygoms, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą;

<...>“

7 Direktyvos 2000/78 4 straipsnio „Profesiniai reikalavimai“ 1 dalyje numatyta:

„Nepaisant 2 straipsnio 1 ir 2 dalies [dalių], valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris remiantis savybe, susijusia su kuria nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, nebūtų laikomas diskriminacija, jei dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tokia savybė yra įprastas [esminis] ir lemiantis [lemiamas] profesinis reikalavimas, [su sąlyga, kad] šis tikslas [tikslas] yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas.“

8 Šios direktyvos 5 straipsnyje „Neįgaliesiems tinkamos patalpos [sąlygos]“ nustatyta:

„Siekiant garantuoti, kad neįgalųjų atžvilgiu būtų laikomasi vienodo požiūrio principo, jiems įrengiamos tinkamos patalpos [sudaromos tinkamos sąlygos]. Tai reiškia, kad prireikus konkrečiu atveju darbdaviai imasi tinkamų priemonių, kad neįgaliajam būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, kilti tarnyboje arba mokytis, nebent dėl tokių priemonių būtų neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos. Pareigos nėra neproporcingai apsunkinamos, jei jam pakankamai atlyginama konkrečios valstybės narės neįgalumo politikos srityje numatytomis priemonėmis.“

Estijos teisė

9 *Vangistusseadus* (Įkalinimo įstatymas) 146 straipsnyje nurodyta:

„ (1) Įkalinimo įstaigos pareigūno medicininio patikrinimo tikslas – nustatyti tarnybos sukeltus sveikatos sutrikimus, sumažinti ir pašalinti riziką sveikatai ir konstatuoti, kad nėra sveikatos sutrikimų, dėl kurių įkalinimo įstaigos pareigūnas negalėtų vykdyti savo profesinių pareigų.

<...>

(4) Įkalinimo įstaigos pareigūnų sveikatos reikalavimus ir patikrinimus reglamentuojančios nuostatos ir sveikatos pažymos turinio ir formos reikalavimai nustatomi Estijos Respublikos vyriausybės potvarkiu.“

10 Įkalinimo įstatymo 146 straipsnio 4 dalies pagrindu priimtas 2013 m. sausio 22 d. *Vabariigi Valitsuse määrus nr 12 „Vanglateenistuse ametniku tervisenõuded ja tervisekontrolli kord ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded“* (Estijos Respublikos vyriausybės potvarkis Nr. 12 „Įkalinimo įstaigos pareigūnų sveikatos reikalavimai ir patikrinimai ir sveikatos pažymos turinio ir formos reikalavimai“, toliau – Potvarkis Nr. 12) įsigaliojo 2013 m. sausio 26 d.

11 Šio potvarkio 3 straipsnyje numatyta:

„ (1) Įkalinimo įstaigos pareigūno regėjimo lygis turi atitikti šiuos reikalavimus:

- 1) regėjimo lygis su korekciniais lęšiais viena akimi turi būti ne mažesnis kaip 0,6, o kita akimi – ne mažesnis kaip 0,4;
- 2) normalus regėjimo laukas, įprastas spalvų matymas ir įprastas naktinis regėjimas.

(2) Įkalinimo įstaigos pareigūnas gali nešioti kontaktinius lęšius ir akinius.“

12 Minėto potvarkio 4 straipsnyje nustatyta:

„ (1) Įkalinimo įstaigos pareigūno klausos lygis turi būti pakankamas kalbėtis telefonu ir išgirsti pavojaus signalą bei radijo ryšio pranešimus.

(2) Tikrinant sveikatą, ausies, kuria geriau girdima, klausos sutrikimas negali būti didesnis kaip 30 decibelų (dB), esant 500–2 000 hercų (Hz) dažniui, ir 40 dB, esant 3 000–4 000 Hz dažniui, o ausies, kuria prasčiau girdima – 40 dB, esant 500–2 000 Hz dažniui, ir 60 dB, esant 3 000–4 000 Hz dažniui.“

13 To paties potvarkio 5 straipsnyje numatyta:

„ (1) Sveikatos sutrikimų, dėl kurių įkalinimo įstaigos pareigūnas negali vykdyti savo profesinių pareigų, sąrašas, kuriuo reikia vadovautis vertinant šio pareigūno sveikatos būklę, pateiktas 1 priede.

(2) Jei konstatuojama absoliuti medicininė kliūtis, asmuo negali dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu arba dalyvauti rengiant įkalinimo įstaigų pareigūnus. <...>“

14 Potvarkio Nr. 12 1 priede nustatytas sveikatos sutrikimų, dėl kurių įkalinimo įstaigos pareigūnas negali vykdyti profesinių pareigų, sąrašas. Prie „medicininį kliūčių“ nurodytas „klausos susilpnėjimas žemiau nustatytos ribos“, kuris priskiriamas prie „absoliučią medicininį kliūčių“.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 Pareiškėjas pagrindinėje byloje beveik penkiolika metų dirbo įkalinimo įstaigos pareigūnu Tartu kalėjime (Estija). Nuo 2002 m. gruodžio 2 d. jis dirbo prižiūrėtoju šio kalėjimo Suėmimo skyriuje, o nuo 2008 m. birželio 1 d. – Priežiūros skyriuje. Šiame skyriuje jo pareigos apėmė asmenų, kuriems taikoma elektroninė stebėjimo sistema, priežiūrą pagal nurodymus, informacijos apie šiuos asmenis perdavimą, kontrolės ir signalizacijos priemonių stebėjimą, reagavimą ir informacijos perdavimą, be kita ko, suveikus pavojaus signalui, ir kalėjimo vidaus tvarkos taisyklių pažeidimų konstatavimą.

16 2017 m. balandžio 4 d. sveikatos pažymoje buvo patvirtinta, kad pareiškėjo pagrindinėje byloje klausos lygis kaire ausimi atitinka Potvarkyje Nr. 12 nustatytus reikalavimus, o dešine ausimi yra nuo 55 iki 75 decibelų (dB), esant 500–2 000 Hercų (Hz) dažniui. Pareiškėjo teigimu, tai yra įgimtas klausos sutrikimas.

17 2017 m. birželio 28 d. sprendimu Tartu kalėjimo direktorius atleido pareiškėją pagrindinėje byloje iš darbo, remdamasis atitinkamomis Estijos teisės normomis, be kita ko, Potvarkio Nr. 12 5 straipsniu, nes jo klausos lygis neatitiko šiuo potvarkiu nustatyto minimalaus klausos lygio.

18 Pareiškėjas pagrindinėje byloje pateikė skundą *Tartu Halduskohus* (Tartu administracinis teismas, Estija), jame prašė pripažinti atleidimą iš darbo neteisėtu ir priteisti kompensaciją, teigdamas, kad Potvarkio Nr. 12 nuostatos yra diskriminuojančios dėl negalios ir prieštaraujančios *põhiseadus* (Konstitucija) ir nacionalinės teisės aktams, kuriuose įtvirtintas vienodo požiūrio principas.

2017 m. gruodžio 14 d. sprendimu skundas buvo atmestas, visų pirma dėl to, kad Potvarkyje Nr. 12 numatytas minimalaus klausos lygio reikalavimas yra būtina ir pateisinama priemonė siekiant užtikrinti, kad įkalinimo įstaigos pareigūnai galėtų atlikti visas užduotis.

- 19 2019 m. balandžio 11 d. sprendimu *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apeliacinis teismas, Estija) patenkinio pareiškėjo pagrindinėje byloje apeliacinį skundą, panaikino skundžiamą teismo sprendimą, konstatavo, kad sprendimas atleisti iš darbo neteisėtas, ir nurodė Tartu kalėjimui sumokėti kompensaciją.
- 20 Šis teismas nusprendė, kad Potvarkio Nr. 12 nuostatos dėl klausos lygio reikalavimų prieštarauja Konstitucijoje įtvirtintam bendrajam vienodo požiūrio principui. To paties teismo nuomone, tai taip pat prieštarauja Konstitucijoje įtvirtintam teisėtų lūkesčių apsaugos principui. Todėl jis nusprendė netaikyti šių nuostatų nagrinėjant bylą. Jis taip pat nusprendė pradėti šių nuostatų atitikties Konstitucijai teisminės kontrolės procedūrą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme – *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas).
- 21 *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas) nurodo, kad *Justiitsminister* (Teisingumo ministras, Estija) ir Tartu kalėjimas tvirtina, kad Potvarkis Nr. 12, tiksliau jo 1 priedas, atitinka Konstituciją ir kad būtinybė užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką pateisina šiame potvarkyje nustatytų minimalaus klausos lygio reikalavimus ir draudimą naudoti klausos aparatą, siekiant atitikti šiuos reikalavimus. Iš tiesų įkalinimo įstaigos pareigūnas turėtų gebėti įvykdyti visas užduotis, kurioms atlikti buvo rengiamas, ir prireikus padėti policijai, todėl jo klausos lygis turėtų būti pakankamas, kad be klausos aparato bet kokiomis aplinkybėmis būtų užtikrintas jo ir kolegų aiškus ir saugus bendravimas.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad pareiga užtikrinti vienodą požiūrį į neįgalius ir kitus panašioje situacijoje esančius asmenis ir jų nediskriminuoti kyla ne tik iš Konstitucijos, bet ir iš Sąjungos teisės nuostatų, visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnio 1 dalies ir Direktyvos 2000/78 nuostatų.
- 23 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimu *Vital Pérez* (C-416/13, EU:C:2014:2371, 43–45 punktai), nurodo, kad siekis užtikrinti policijos, įkalinimo ir skubios pagalbos tarnybų operatyvumą ir sklandžią veiklą yra teisėtas tikslas, galintis pateisinti skirtingą požiūrį. Vis dėlto reikia išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatose įtvirtintas reikalavimas yra proporcingas atsižvelgiant į juo siekiamą tikslą. Nei remiantis šios direktyvos tekstu, nei Teisingumo Teismo jurisprudencija negalima daryti aiškos išvados šiuo klausimu.
- 24 Šiomis aplinkybėmis *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar kartu taikomos Direktyvos [2000/78] 2 straipsnio 2 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis aiškinamos taip, kad pagal šią direktyvą draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, jog už nustatytą ribą didesnis klausos sutrikimas yra absoliuti kliūtis dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu, ir įvertinant atitiktį klausos reikalavimams draudžiama naudoti pagalbines korekcijos priemones?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 25 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta absoliuti kliūtis palikti tarnyboje įkalinimo įstaigos pareigūnų, jeigu jo klausos lygis neatitinka šiomis teisės normomis nustatytų minimalaus klausos lygio reikalavimų, ir neleidžiama naudoti korekcijos priemonių vertinant atitiktį klausos lygio reikalavimams.
- 26 Pirmiausia reikėtų priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją tiek iš Direktyvos 2000/78 pavadinimo ir preambulės, tiek iš šios direktyvos turinio ir tikslo matyti, kad ja siekiama nustatyti bendruosius pagrindus, kuriais užtikrinamas vienodas požiūris į kiekvieną asmenį „užimtumo ir profesinėje srityje“, suteikiant jam veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, tarp kurių nurodyta negalia (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Bedi*, C-312/17, EU:C:2018:734, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2020 m. spalio 8 d. Sprendimo *Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu ir kt.*, C-644/19, EU:C:2020:810, 30 punktą).
- 27 Dėl šios direktyvos taikymo pažymėtina, kad, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nurodytą informaciją, kuri nebuvo ginčijama Teisingumo Teisme, Potvarkis Nr. 12 susijęs su įkalinimo įstaigos pareigūnų įdarbinimo ir atleidimo iš darbo sąlygomis, kaip jos suprantamos pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a ir c punktus, todėl jis patenka į šios direktyvos taikymo sritį.
- 28 Pirma, kalbant apie tai, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamose teisės nuostatose įtvirtintas skirtingas požiūris dėl negalios, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš jos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos. Pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktą tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu, be kita ko, dėl negalios.
- 29 Šioje byloje pagal Potvarkį Nr. 12, visų pirma jo 4 straipsnį ir 1 priedą, klausos sutrikimų turintys asmenys, kurių klausos lygis yra mažesnis už reikalaujamą minimalų klausos lygį, negali būti įdarbinti įkalinimo įstaigos pareigūnais ar toliau eiti šias pareigas. Dėl to su jais elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitais asmenimis, t. y. kitais įkalinimo įstaigos pareigūnais, kurių klausos lygis atitinka šiuos reikalavimus.
- 30 Taigi minėtu potvarkiu įtvirtintas tiesiogiai su negalia susijęs skirtingas požiūris, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 31 Antra, kalbant apie tai, ar toks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas pagal Direktyvos 2000/78 4 straipsnio 1 dalį, reikia pažymėti, kad pagal pačią šios nuostatos formuluotę valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris remiantis savybe, susijusia su kuria nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, nelaikomas diskriminacija, jei dėl profesinės veiklos pobūdžio arba jos vykdymo sąlygų tokia savybė yra įprastas esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, kai tikslas yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas.

- 32 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog esminį ir lemiamą profesinį reikalavimą turi sudaryti ne skirtingą požiūrį pagrindžianti priežastis, o su šia priežastimi susijusi savybė (2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Salaberria Sorondo*, C-258/15, EU:C:2016:873, 33 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 33 Tiek, kiek minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalis, siejama su jos 23 konstatuojamąja dalimi, kurioje nurodoma, kad toks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas „tik kai kuriomis aplinkybėmis“, leidžia nukrypti nuo diskriminacijos draudimo principo, ji turi būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2011 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Prigge ir kt.*, C-447/09, EU:C:2011:573, 72 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Direktyvos 2000/78 18 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog šia direktyva nereikalaujama, kad įkalinimo tarnybos įdarbintų ar paliktų darbo vietoje asmenis, neturinčius reikalaujamų gebėjimų vykdyti visas funkcijas, kurias jie gali būti paprašyti vykdyti siekiant teisėto tikslo išsaugoti šių tarnybų veiklos operatyvumą.
- 35 Siekis užtikrinti šių tarnybų operatyvumą ir sklandžią veiklą yra teisėtas tikslas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalį (pagal analogiją žr. 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 44 punktą).
- 36 Be to, pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 5 dalį ši direktyva nepažeidžia priemonių, numatytų nacionalinės teisės aktuose, kurie demokratinėse visuomenėse yra būtini visuomenės saugumui, viešajai tvarkai palaikyti ir kriminalinių nusikaltimų prevencijai, kitų asmenų sveikatos, teisių ir laisvių apsaugai.
- 37 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų tikslo reikia nurodyti, kad iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Potvarkiu Nr. 12, kurio 4 straipsnyje ir 1 priede nustatyti minimalios klausos lygio reikalavimai, kurių nesilaikymas yra absoliuti medicininė kliūtis įkalinimo įstaigos pareigūno pareigoms vykdyti, siekiama užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, garantuojant, kad įkalinimo įstaigos pareigūnai fiziškai gebės atlikti visas jiems tenkančias užduotis.
- 38 Vadovaujantis minėto potvarkio 4 straipsnio 1 dalimi, įkalinimo įstaigos pareigūno klausos lygis turi būti pakankamas bendrauti telefonu ir išgirsti pavojaus signalą bei radijo ryšio pranešimus.
- 39 Kaip savo išvados 45 punkte pažymėjo generalinis advokatas, gebėjimo tinkamai girdėti reikalavimas, taigi reikalavimas atitikti tam tikrą klausos lygį, pagrįstas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo apibūdintų įkalinimo įstaigos pareigūno funkcijų pobūdžiu. Iš tiesų šis teismas nurodė, kad kalinių priežiūra, be kita ko, reikalauja gebėjimų išgirsti triukšmą ir į jį reaguoti, taip pat išgirsti pavojaus signalus, bendrauti su kitais pareigūnais naudojant ryšio prietaisus, ypač esant triukšmui ar konfliktams, įskaitant fizinius, kai kaliniai pažeidžia kalėjimo vidaus tvarkos taisykles. Be to, iš tos pačios informacijos matyti, kad pareiga suteikti pagalbą policijai, kurios pareigūnams taikomi tie patys klausos lygio reikalavimai, gali būti taikoma visiems įkalinimo įstaigos pareigūnams.
- 40 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad konkrečių fizinių gebėjimų turėjimas gali būti laikomas „esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2000/78 4 straipsnio 1 dalį, siekiant užsiimti tam tikra profesine veikla, pavyzdžiui, dirbti ugniagesiu arba policijos pareigūnu (šiuo klausimu žr. 2010 m. sausio 12 d. Sprendimo

Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, 40 punktą; 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 40 ir 41 punktus ir 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Salaberria Sorondo*, C-258/15, EU:C:2016:873, 36 punktą).

- 41 Taigi, atsižvelgiant į įkalinimo įstaigos pareigūnų pareigų pobūdį ir jų vykdymo sąlygas, tokio pareigūno klausos lygio atitiktis nacionalinės teisės aktuose nustatytam minimaliam klausos lygiui, gali būti laikoma „esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu“, kaip tai suprantama pagal minėto 4 straipsnio 1 dalį, siekiant dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu.
- 42 Kadangi Potvarkiu Nr. 12 siekiama užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, konstatuotina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 36 ir 37 punktų, šiuo potvarkiu siekiama teisėtų tikslų. Šiomis aplinkybėmis taip pat reikia įvertinti, ar šio potvarkio 4 straipsnyje ir 1 priede numatytas reikalavimas, kad įkalinimo įstaigos pareigūno klausos lygis atitiktų minimalų klausos lygį, kai vertinant atitiktį draudžiama naudoti pagalbinės korekcijos priemonės, o jo neatitiktis yra absoliuti medicininė kliūtis, kuriai esant asmuo negali dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu ir atleidžiamas iš šių pareigų, yra proporcingas. Dėl to reikia išnagrinėti, ar šis reikalavimas tinkamas siekiant nustatytų tikslų ir ar neviršija to, kas būtina jiems pasiekti (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 45 punktą).
- 43 Kalbant apie pirmesniame punkte nurodyto reikalavimo tinkamumą siekiant Potvarkyje Nr. 12 nustatytų tikslų, susijusių su visuomenės saugumu ir viešosios tvarkos palaikymu, galima pripažinti, kad, nustatčius minimalaus klausos lygio reikalavimą įkalinimo įstaigos pareigūno funkcijoms atlikti nesinaudojant pagalbinėmis klausos korekcijos priemonėmis, galima užtikrinti, kad toks pareigūnas galės sureaguoti į pavojaus signalus ar galimą agresiją ir suteikti pagalbą policijai, o klausos aparato buvimas, sugadinimas ar praradimas nesutrukdyt jam to atlikti.
- 44 Vis dėlto reikia priminti, kad nuostatos gali garantuoti nurodyto tikslo pasiekimą tik jeigu jomis iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo (žr. 2010 m. sausio 12 d. Sprendimo *Petersen*, C 341/08, EU:C:2010:4 53 ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. sausio 21 d. Sprendimo *INSS*, C 843/19, EU:C:2021:55, 32 punktą).
- 45 Iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad atitiktis Potvarkyje Nr. 12 nustatytam minimaliam klausos lygiui vertinama nenumatant galimybės atitinkamam įkalinimo įstaigos pareigūnui naudotis klausos aparatu, nors vertinant, ar laikomasi šiame teisės akte numatytų regėjimo lygio reikalavimų, pareigūnas gali naudotis pagalbinėmis korekcijos priemonėmis, kaip antai kontaktiniais lęšiais ar akiniais. Kontaktinių lęšių ar akinių nešiojimas, praradimas ar sugadinimas taip pat gali kliudyti įkalinimo įstaigos pareigūnui vykdyti funkcijas, ir dėl to gali kilti panaši rizika kaip ir dėl klausos aparato naudojimo, praradimo ar sugadinimo, ypač pareigūnui įsitraukus į fizinį konfliktą.
- 46 Dėl šio reikalavimo būtinumo siekiant Potvarkiu Nr. 12 numatytų tikslų, susijusių su visuomenės saugumu ir viešosios tvarkos užtikrinimu, reikia priminti, kad šiame potvarkyje nustatytų minimalaus klausos lygio reikalavimų netenkinimas yra absoliuti medicininė kliūtis, dėl kurios negalima dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu. Šie reikalavimai taikomi visiems įkalinimo įstaigos pareigūnams be išimčių, neatsižvelgiant į įstaigą ar į jų užimamas pareigas. Be to, pagal minėtą potvarkį neleidžiama individualiai įvertinti įkalinimo įstaigos pareigūno gebėjimo vykdyti esmines šios profesijos funkcijas, nepaisant jo klausos sutrikimo.

- 47 Tarp šiems pareigūnams priskirtų funkcijų, kaip matyti iš šio sprendimo 15 ir 39 punktų, yra asmenų, kuriems taikoma elektroninė stebėjimo sistema, priežiūra ir kontrolės bei signalizacijos priemonių stebėjimas, kurias vykdant nėra poreikio dažnai bendrauti su kaliniais. Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Potvarkyje Nr. 12 neatsižvelgiama į tai, kad klausos sutrikimas gali būti koreguojamas naudojant klausos aparatą, kuris gali būti labai mažas ir nešiojamas ausies viduje arba po pareigūno kepure.
- 48 Be to, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2000/78 5 straipsnį, siejamą su jos 20 ir 21 konstatuojamomis dalimis, darbdaviui numatyta pareiga prireikus konkrečiu atveju imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliajam būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, kilti tarnyboje, nebent dėl tokių priemonių būtų neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos. Pagal šios direktyvos 16 konstatuojamąją dalį priemonių, skirtų neįgalųjų poreikiams patenkinti darbo vietoje, priėmimas yra svarbus kovojant su diskriminacija dėl negalios. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad sąvoka „[tinkamų sąlygų sudarymas]“ turi būti suprantama plačiai, kaip įvairių kliūčių, trukdančių neįgaliesiems visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti profesiniame gyvenime tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitiems darbuotojams, pašalinimas. Be to, 20 konstatuojamojoje dalyje pateikiamas tinkamų materialinių, organizacinių ar mokomųjų priemonių sąrašas, kuris nėra išsamus (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 11 d. Sprendimo *HK Danmark*, C-335/11 ir C-337/11, EU:C:2013:222, 54 ir 56 punktus).
- 49 Tokia pareiga taip pat įtvirtinta Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijoje, kuri Europos bendrijos vardu patvirtinta 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimu 2010/48/EB (OL L 23, 2010, p. 35); primintina, kad jos nuostatomis galima remtis aiškinant Direktyvos 2000/78 nuostatas, todėl pastaroji turi būti aiškinama kiek įmanoma pagal šią konvenciją (2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nobel Plastiques Ibérica*, C-397/18, EU:C:2019:703, 40 punktas).
- 50 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šią direktyvą draudžiama atleisti iš darbo dėl negalios, jei atsižvelgiant į įpareigojimą sudaryti tinkamas sąlygas neįgaliesiems tai nepateisinama tuo, kad asmuo yra nekompetentingas, nesugeba ir negali vykdyti esminių savo pareigų (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *Chacón Navas*, C-13/05, EU:C:2006:456, 52 punktą).
- 51 Kaip matyti iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos, nagrinėjamu atveju pareiškėjas pagrindinėje byloje iki atleidimo iš darbo daugiau kaip keturiolika metų dirbo įkalinimo įstaigos pareigūnu ir jo darbu vadovai buvo patenkinti. Vis dėlto remiantis ta pačia informacija atrodo, kad Potvarkis Nr. 12 nenumatė galimybės darbdaviui prieš jį atleidžiant patikrinti, ar pagal Direktyvos 2000/78 5 straipsnį buvo galima imtis tinkamų priemonių, pavyzdžiui, panaudoti klausos aparatą, savo nuožiūra atleisti nuo užduočių, kurioms atlikti būtinas reikalaujamas minimalus klausos lygis, arba paskirti į pareigas, kurioms atlikti nenustatytas minimalaus klausos lygio reikalavimas, taip pat nepateikta jokios informacijos, kad tokių priemonių nustatymas galėjo būti neproporcinga našta darbdaviui.
- 52 Taigi atrodo, kad Potvarkiu Nr. 12 nustatytas minimalaus klausos lygio reikalavimas, kurio netenkinimas yra absoliuti medicininė kliūtis dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu, be galimybės patikrinti, ar šis pareigūnas galėtų atlikti savo pareigas, sudarius jam tinkamas sąlygas, kaip tai suprantama pagal minėtą 5 straipsnį, viršija tai, kas būtina siekiant šiuo potvarkiu nustatytų tikslų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, numatančios absoliutų draudimą eiti pareigas įkalinimo įstaigos pareigūnui, kurio klausos lygis neatitinka šiose nuostatose įtvirtintų minimalaus klausos lygio reikalavimų, be galimybės įvertinti, ar toks pareigūnas galėtų atlikti savo pareigas, jei prireikus jam būtų sudarytos tinkamos sąlygos, kaip tai suprantama pagal 5 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, numatančios absoliutų draudimą įkalinimo įstaigos pareigūnui, kurio klausos lygis neatitinka šiose nuostatose įtvirtintų minimalaus klausos lygio reikalavimų, eiti pareigas, be galimybės įvertinti, ar toks pareigūnas galėtų atlikti savo pareigas, jei prireikus jam būtų sudarytos tinkamos sąlygos, kaip tai suprantama pagal 5 straipsnį.

Parašai.